

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабанський Ю. К. Рациональная организация учебной деятельности / Ю. К. Бабанський. – М. : Знание, 1981. – 96 с.
2. Концепції загальноосвітньої середньої освіти (12-річна школа) // Початкова школа. – 2002. – №№ 2,3.
3. Паламарчук В. Школа учит мыслить / В. Паламарчук. – 2-е изд. – М.: Педагогика, 1987. – 208 с.
4. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1–4 класи. – К.: «Початкова школа», 2012. – 432 с.
5. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : [підруч. для студ.пед.факул-тів] / О. Я. Савченко. – К. :Абрис, 2012. – 416 с.
6. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах / О. Я. Савченко. – К.: "Магістр – S", 1997. – 256 с.

Тимків Л.

Науковий керівник – доц. Якук О.В.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РОЗДІЛУ „ТЕКСТ” У 2 КЛАСІ

„Українська мова” як навчальний предмет – важлива складова загального змісту початкової освіти, оскільки є не тільки окремим навчальним предметом, а й основним засобом опанування всіх інших шкільних дисциплін. Основна мета цього курсу – забезпечити розвиток та удосконалення умінь і навичок усного мовлення (слухання-розуміння, говоріння); навчити дітей читати й писати, працювати з дитячою книжкою, будувати зв'язні писемні висловлювання; сформулювати певне коло знань про мову й мовні уміння; забезпечити мотивацію вивчення рідної мови.

З огляду на сказане, **актуальність** запропонованої статті зумовлена важливістю опанування учнями основних ознак тексту, способів та типів зв'язку між його елементами. Адже саме уміння будувати зв'язне висловлювання є ознакою всебічної мовно-мовленнєвої підготовки. Безперечно, вивчення названих тем потребує напруженої розумової роботи дитини та її власної активності в цьому процесі. Недостатньо пояснити, розповісти, продемонструвати, важливо досягти того, щоб учні могли використовувати здобуті знання, сформовані навички у повсякденному спілкуванні в офіційній та індивідуальній сферах життя.

Передовий педагогічний досвід засвідчує ефективність у цьому процесі інтерактивного навчання, яке в методиці витлумачують як діалогове навчання, під час якого здійснюється взаємодія вчителя та учня; спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, що передбачає конкретні завдання, зокрема, створення комфортних умов навчання, за яких кожен учасник процесу відчуває свою інтелектуальну спроможність.

Теоретичні основи інтерактивного підходу до уроків закладені у працях таких сучасних українських та зарубіжних педагогів, як В. Гузєєв, А. Гін, О. Пометун, Л. Пироженко, А. Фасоля та ін.

Сьогодні в початковій школі активно використовують чимало інноваційних технологій, серед яких виділяють такі групи: технології особистісно-орієнтованого навчання й виховання; традиційні педагогічні технології на основі активізації та інтенсифікації діяльності учнів; педагогічні технології на основі підвищення ефективності управління та організації навчального процесу; педагогічні технології на основі дидактичного вдосконалення та реконструювання матеріалу; окремі предметні педагогічні технології; альтернативні педагогічні технології; педагогічні технології розвивального навчання та педагогічні технології авторських шкіл [6, с. 20].

Під час упровадження окреслених технологій варто пам'ятати, що учні в старших класах ще будуть мати можливість ознайомитися із новими для них видами роботи і, звичайно, слід брати до уваги психологічні особливості школярів молодшого шкільного віку.

Ефективними під час вивчення розділу „Текст” є такі інтерактивні технології:

„**Мікрофон**”. Цю технологію доцільно використовувати на етапі мотивації навчальної діяльності. Учні мають уявити, що працюють із мікрофоном (ручка, олівець) і, передаючи його один одному, висловити власну думку про те, чого вони очікують від уроку (що дізналися, чого навчилися, що пригадали).

Наприклад, *Підсумковий урок із теми „Текст”*.

– Скажіть, що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку.

Тримаючи в руці мікрофон, кожна дитина висловлює побажання.

У такий же спосіб можна провести етап підсумку уроку, поставивши до учнів питання: Чи досягнута мета уроку? Чи довідалися вони щось нове? Чи збагатили свої знання, словниковий запас? Чи сподобався урок? Чим? тощо.

„Мозковий штурм”: усі учні по черзі висловлюють думки з приводу проблеми, висловлене не критикують і не обговорюють до закінчення висловлювань. Вивчаючи в 2 класі тему *„Усний переказ тексту. Закріплення знань про будову тексту. Складання тексту за поданим початком і кінцівкою на основі ілюстрації”*, можна використати названу інтерактивну технологію на етапі актуалізації знань.

Що таке текст?

Що таке заголовок?

З яких основних частин складається текст?

Яка частина найбільша?

Яка частина завершує текст, підводить до висновку?

Робота в парях. Цей метод вимагає обміну думками й дозволяє швидко виконати вправи, які у звичайних умовах є часомісткими (обговорити подію, твір, події, зробити підсумок уроку, взяти інтерв'ю один в одного, проанкетувати партнера тощо); після цього один із партнерів доповідає перед класом про результати.

Наприклад, під час вивчення теми *„Поняття про текст. Розрізнення групи окремих речень і тексту”* на етапі узагальнення і систематизації знань можна провести таку *парну роботу*:

– Перед вами картки, на них завдання.

– Прочитайте речення. Чи можна їх назвати текстом? Розмістіть речення так, щоб вийшов текст. Доберіть заголовок.

Вона розповідає нам багато цікавого. Книжку треба берегти. Книга – наш друг.

Діти записують текст у зошити. Вчитель контролює роботу кожної пари.

Метод „Прес” використовують для вирішення суперечливих питань, для пошуку чітких аргументів. Використання цього методу передбачає такі етапи: висловлення припущення *„Я вважаю, що ...”*; обґрунтування (*„...тому, що...”*); наведення прикладів, фактів, що підтверджують позицію; узагальнення думки. Інтерактивну технологію **метод „Прес”** застосовується, якщо потрібно учням довести й обґрунтувати свою точку зору, відповідаючи на питання за схемою:

Я вважаю, ...

Тому що ...

Наприклад, ...

Отже, ...

Цю ж технологію можна застосовувати і під час підсумків уроку, коли перед учнями стоїть питання:

Чого не вдалося досягти на уроці?

Що було особливо вдалим?

„Незакінчене речення”: відповідь учня – це продовження незакінченого речення типу *„можна зробити такий висновок...”*, *„я зрозумів, що...”*). Цей метод можна використати на етапі роботи над формуванням уявлень про текст.

Робота з таблицею.

Вчитель вивіщує таблицю

Здалека в полі жовтіють яскраві тарілочки. То соняшники розцвіли. Особливо гарні вони на світанку, у перших променях сонця. Йдеш стежиною і милуєшся їх красою. Справжнє чудо природи!	Світить яскраве сонце. Бабуся посадила на городі соняшники. Повіває теплий вітерець. З соняшничкового насіння роблять олію.
--	---

Бесіда.

– Прочитайте групи речень в обох колонках.

– У якій колонці речення зв'язані між собою, а в якій – ні?

– Спробуйте дібрати заголовок до написаного в обох колонках.

– Чи вдалось вам це зробити?

Ігрові технології. На практиці в системі активного навчання використовують такі моделі навчальної гри: імітаційні, операційні, рольові, сюжетні, ігри-змагання. В імітаційних іграх під час заняття імітується діяльність організацій, подій, конкретна робота людей (журналіст, політик, еколог та ін.), обстановка, умови, у яких відбувається подія. Сценарій імітаційної гри містить сюжет події, опис структури та призначення імітованих об'єктів.

Прикладом може бути урок-мандрівка, урок-екскурсія тощо. Операційні ігри допомагають відпрацювати виконання конкретних специфічних операцій (методику проведення дискусії, конференції, бесіди, диспуту). В операційних іграх моделюється процес діяльності. Вони проходять в умовах, що імітують реальну обстановку (урок-розслідування, урок-суд).

У рольових іграх відпрацьовується тактика поведінки, дій, виконання функцій. Між учасниками розподіляються ролі з обов'язковим змістом відповідно до проблемної ситуації, винесеної на обговорення. Для проведення таких використовують такі типи нестандартних уроків: урок-КВК, урок-подорож, урок-казка, урок-композиція.

Усі навчальні ігри, активізуючи увагу, підвищуючи інтерес до вивчення предмета, мають спільні вимоги до проведення: коли гра вже почалася, ніхто не має права утручатися й змінювати її хід (лише корегує дії учасників, якщо вони змінюють мету гри), наприкінці кожної гри мету аналізують та обговорюють, констатують результати, оцінюють (словесно) результати. [4, с. 12–15].

Здійснивши експериментальне дослідження на базі 2-х класів Зеленівської загальноосвітньої школи I–II ступенів, можемо ствердно констатувати, що інтерактивні методи роботи покращують якість засвоєного матеріалу з розділу „Текст”. Наведемо зразки завдань, які використовували під час роботи у школі:

№ 1. Прочитай тексти.

1. Іван і Василько вирішили стати будівельниками. Великі й красиві будинки захотіли вони споруджувати. Але це ще не скоро буде. А будувати хочеться вже зараз.

2. От і вирішили два товариші з маленьких будиночків розпочати – з пташиних. Почали вони будувати шпаківні. Дошки обстругують гладенько, збивають їх щільно, щоб жодної щілини не залишилось.

Збудували хлопчики красиву шпаківню для птахів!

В якому тексті автор хотів яскраво описати процес будівництва?

А в якому тексті автор точно подає етапи спорудження будинків?

Дай відповідь на запитання, користуючись схемою:

Я вважаю,...

Тому що ...

Наприклад,...

Отже,...

№ 2. Складіть невеличкий текст, використовуючи одну з поданих тем.

Пахне квітами навколо,

Мед збирають з липи бджоли (*О. Журлива*).

Цвіте, горить, красується Ялинка лісова... (*І.Нехода*).

Проти сонця гріють степи

Жовтобокi спілі дині (*М. Стельмах*).

Поміж соснами дуби,

Саме тут ростуть гриби (*М. Сингаївський*).

№ 3. Гра „Вгадай частину тексту”.

Учням зачитують речення. Необхідно подумати, якою із частин вони можуть бути в тексті.

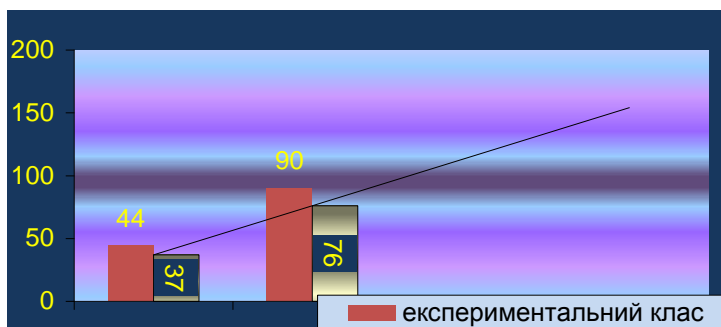
Тягне він у нору сухе листя. Через пеньки і колоди чимчикує лісом дивний звірок.

До весняного сонечка проспить у кубельці їжачок.

Оцінюючи результати експериментального дослідження, ми намагалися з'ясувати, які зміни відбувалися в учнів 2 класу під час організації систематичної роботи над текстом із використанням інтерактивних методів навчання і без інтерактивних методів. Ми отримали результати, які підтвердили істинність нашого припущення.

Із 12 учнів експериментального класу 90% продемонстрували вищий рівень розвитку мовлення з використанням інтерактивних технологій під час вивчення розділу „Текст”. У контрольному класу він нижчий – 76% учнів. Проте загалом протягом навчального року в обох класах показники зросли порівняно з початковим рівнем, який становив у вересні 2012 р. 37% у контрольному і 44% в експериментальному класі.

Отримані дані представлені в діаграмі:

У процесі проведення експерименту стало очевидним, що уроки рідної мови у 2 класі доцільно проводити із застосуванням інтерактивних методів навчання. В учнів, поряд зі змінами, які відбулися у їхніх знаннях з розділу „Текст”, спостерігалось підвищення інтересу до навчання, розвиток творчої уяви та фантазії, мислення, уяви, спостережливості.

Отже, в сучасній педагогіці існує безліч методів навчання, які можна вдало використовувати на певних етапах уроку та під час вивчення конкретних тем, але головним є доцільність цих методів. Інтерактивна технологія є не тільки пізнавально-навчальною, а й цікавою та незвичною для дітей, адже полягає у взаємодії вчителя та учня, сприяє розвитку комунікації, розумових, пізнавальних процесів, активності під час навчання та творчого підходу до вирішення будь-яких питань та завдань. На практиці варто використовувати інтерактивні форми в цілому, або ж взявши елементи. Саме інтерактивні методи сприяють створенню навчального середовища, у якому теорія і практика засвоюються одночасно, що дає змогу учням формувати характер, розвивати світогляд, логічне мислення, зв'язне мовлення, формувати критичне мислення, виявляти і реалізовувати індивідуальні можливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі тексту : [посібник для вчителів] / Варзацька Л. О. – К.: Радян. школа, 1986. – 104 с.
2. Дем'яненко С. Формування мовленнєвого поняття текст у дітей шестилітнього віку / С. Дем'яненко // Початкова школа. – 2003. – №7. – С. 10–14.
3. Дроботько Н. Перевірка учнями знання тексту твору / Н. Дроботько // Дивослово. – 2002. – №5. – С. 46–48.
4. Зеленська О. Практичне застосування інтерактивних методів навчання / О. Зеленська, С.Грицаненко // Початкова школа. – 2009. – № 2. – С.12–15.
5. Ігнатенко Н. Етапи діалогічної взаємодії молодших школярів із навчальним текстом / Ігнатенко Н. // Школа першого ступеня. – Переяслав-Хмельницький, 2003. – Вип.7. – С. 50–61.
6. Інтерактивні технології навчання в початкових класах / [авт.–упор. І.І. Дівакова]. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 108 с.
7. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002. – 136.

Наливайко Л.

Науковий керівник – проф. Вихрущ В.О.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Державні національні програми «Діти України» та «Освіта» (Україна ХХІ століття), «Національна доктрина розвитку освіти» одним із головних завдань закладів освіти визначають збереження і зміцнення фізичного, психічного, соціального та морального здоров'я школярів, формування умінь і навичок здорового способу життя.